Училишниот одбор на Средното градежно гимназиско училиште на Град Скопје „Здравко Цветковски"- Скопје врз основа на Член 22, Член 51 и Член 89-а од Законот за средното образование („Службен весник на Република Македонија" број 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05,113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/08, 92/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17, 64/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија" број 229/20, 269/23, 78/25, 132/25 и 250/25) и Член 99 од Статутот на училиштето, а во врска со Член 5 од Правилникот за начинот за пријавување и заштита на ученик - жртва на која било од формите на насилство, злоупотреба и занемарување со дел. број 18-10074/2 од 17.07.2025 година од Министерството за образование и наука, на одржаната седница на ден 03.06.2026 година го донесе следното:

УПАТСТВО
за постапување во ситуации на насилство во училиштето

Република Северна Македонија
Република е Maqedonisë së Veriut
Средно градежно гимназиско училиште на град Скопје
Shkolla e mesme e ndërtimtarisë dhe gjeodezisë e qytetit Shkup
ЗДРАВКО ЦВЕТКОВСКИ - ZDRAVKO CVETKOVSKI
Бр.-Nr. 03-872/2
17.06.2026 год.-viti
СКОПЈЕ - SHKUP

I. ЦЕЛ И ПРИНЦИПИ

Член (1)

Со ова Упатство за постапување во ситуации на насилство во училиштето (во понатамошниот текст: Упатство) се регулираат: начинот на однесување во училиштето, мерките за заштита и превенција од насилството, правата, обврските и одговорностите, како и начините на постапување на директорот на училиштето, стручните соработници, наставниците, учениците, родителите и другите вработени во училиштето во ситуации на зголемен ризик и насилство во училиштето, со цел заштита на учениците и сите вработени.

Целта на ова Упатство е да се развива и промовира ненасилство во училиштето, да се превенираат сите можни ситуации на насилство и адекватно да се постапува во конкретни кризни ситуации со цел заштита на учениците, родителите и сите вработени во училиштето.

Принципите на кои се темели ова Упатство е најдобар интерес на детето, стручност и одговорност, информираност, како и забрана на секаков вид на насилство, дискриминација, злоупотреба или занемарување.

II. ДЕФИНИРАЊЕ И ПРЕВЕНЦИЈА НА НАСИЛСТВО

Член (2)

Насилството е употреба на сила и моќ на едно лице што предизвикува повреда и штета врз друго лице.

Насилното однесување може да се случува во различни релации: возрасен – дете, дете – дете, возрасен – возрасен.

Под насилство се подразбираат сите форми на физичко, емоционално / психичко, социјално, сексуално / злоупотреба и кибер насилство, како и сите форми на злоупотреба, занемарување или несовесно постапување, малтретирање или експлоатација.

Превенција од насилното однесување и спречување на насилството претставува збир на мерки и активности кои имаат за цел создавање безбедна, сигурна и поддржувачка средина, односно развивање и негување на атмосфера на соработка, почитување на

различностите, конструктивна комуникација и следење на одредени правила на однесување во рамките на воспитнообразовните активности, развивање на вештини за препознавање и ефикасно реагирање во ситуации на насилство.

III. НАЧИНОТ НА ОДНЕСУВАЊЕ ВО УЧИЛИШТЕТО

Член (3)

Учениците во училиштето, на патот до училиштето, во училишниот двор или на кое било друго место не смеат да преземаат дејствија кои се категоризирани како насилство од прво, второ и трето ниво во Табелата со категоризација на насилство во Член 5 од ова Упатство.

IV. ДОЛЖНОСТИ НА УЧИЛИШТЕТО И ОДГОВОРНИ ЛИЦА

Член (4)

Сите вработени во училиштето треба да се запознаени со Правилникот за начинот за пријавување и заштита на ученик - жртва на која било од формите на насилство, злоупотреба и занемарување со дел. број 18-10074/2 од 17.07.2025 година од Министерството за образование и наука и ова Упатство.

Раководителот на паралелката е должен да ги запознае учениците со Правилникот за начинот за пријавување и заштита на ученик - жртва на која било од формите на насилство, злоупотреба и занемарување со дел. број 18-10074/2 од 17.07.2025 година од Министерството за образование и наука и ова Упатство на почетокот на учебната година, на првиот час на раководител на паралелката, на начин приспособен за возраста на учениците.

Училиштето е должно да ги објави Правилникот за начинот за пријавување и заштита на ученик - жртва на која било од формите на насилство, злоупотреба и занемарување со дел. број 18-10074/2 од 17.07.2025 година од Министерството за образование и наука и ова Упатство.

Училиштето назначува контакт лица за пријавување на насилство:

- **Јасминка Бошева- стручен соработник - педагог со контакт e-mail адреса: jasmin_boseva@yahoo.com и контакт телефон:** 070224098;
- **Мартина Самболец- стручен соработник - психолог со контакт e-mail адреса: martinasambolec.scout@gmail.com и контакт телефон** 070224098;
- **Невенка Трајановска- стручен соработник - дефектолог со контакт e-mail адреса:** nevenka.murtovska@gmail.com **и контакт телефон:**

Училиштето назначува одговорни лица за спроведување на ова Упатство и тоа:

Училиштето е должно континуирано да работи на едукација и покренување на свеста во врска со врсничкото насилство (учество во обуки и проекти наменети за ученици и наставници за развивање на компетенции потребни за превенција на насилство).

V. ИНТЕРВЕНЦИЈА И КАТЕГОРИЗИРАЊЕ НА НАСИЛСТВОТО

Член (5)

Секој е должен да пријави насилство или сомнеж за насилство над ученик без разлика дали насилството се случило во училиштето, на пат до училиштето, во училишниот двор, во домот на ученикот или на било кое место.

Секој ученик може да пријави насилство на секој вработен со кого чувствува дека може да разговара и да му верува.

Вработените се должни веднаш да го прекинат насилството. Запирањето на насилството е обврска на секој вработен кој ја добил информацијата за случајот или бил сведок на насилството.

Целта на интервенцијата во случаи на насилство е да се прекине насилството, да се заштити жртвата, да се промени однесувањето на сторителот и да се влијае врз факторите кои придонеле за појавување на насилството.

При реализација на активностите во секоја од фазите на интервенција училиштето ги применува насоките дадени во Правилникот за начинот за пријавување и заштита на ученик - жртва на која било од формите на насилство, злоупотреба и занемарување со дел. број 18-10074/2 од 17.07.2025 година од Министерството за образование и наука.

Категоризирањето на насилството по нивоа (табела број 1, табела број 2 и табела број 3), има за цел да осигура еднакво постапување (интервенција) во ситуации кога учесници се ученици (ученик-ученик, ученик-вработен) .

Исти форми на насилство можат да се појават во повеќе нивоа, но се разликуваат според интензитетот, степенот на ризик, зачестеноста, последиците и учесниците.

ТАБЕЛА БРОЈ 1 – ПРВО НИВО				
Физичко насилство	**Емоционално / психичко насилство**	**Социјално насилство**	**Сексуално насилство / злоупотреба**	**Кибернасилство**
-удирање „врги”, -буткање -штипење -гребење, -кубење, -гризење, -сопнување, -шутирање, -валкање, -уништување на предмети	-исмевање, -омаловажување -озборување, -навредување, -ословување со погрдни имиња, -пцуење, -имитирање, -„прозивање”,	-дофрлање, -потсмевање, -игнорирање.	-дофрлање, -пцуење, -негативни коментари, -гестикулаци и со сексуална алузија	-повремени вознемирувачки повици на телефон, -вознемирувачки СМС, ММС пораки -вознемирувачки пораки на социјалните мрежи

ТАБЕЛА БРОЈ 2 – ВТОРО НИВО				
Физичко насилство	**Емоционално / психичко насилство**	**Социјално насилство**	**Сексуално насилство / злоупотреба**	**Кибернасилство**
-шлаканици,	-уценување,	-сплеткарење,	-сексуално	-огласи,

-удирање, -газење, -кинење на облеката, -затворање, -плукање, -одземање и уништување на сопственост.	-закани, -неправедно казнување, -етикетирање, -забрана за комуникацирање, -исклучување, -отфрлање, -манипулирање.	-игнорирање, -отфрлање, -невклучување, -неприфакање, -манипулирање, -експлоатација, -исклучување од групата врз дискриминаторска основа, -навреди и вознемирување врз дискриминаторска основа.	допирање, -покажување на порнографски материјали, -покажување на интимните делови на телото, -соблекување.	-клипови, -блогови, -злоупотреба на форуми и четување, -сексуално насилство, -снимање со камера на насилни сцени, -дистрибуирање на приватни снимки и слики без согласност.

ТАБЕЛА БРОЈ 3 – ТРЕТО НИВО

Физичко насилство	Емоционално / психичко насилство	Социјално насилство	Сексуално насилство / злоупотреба	Кибернасилство
-тепачка, давење, фрлање кои резултираат со сериозни физички последици / укажана помош од лекар, -напад со палка, нож, оружје, кој може да има фатален исход, -предизвикување на изгореници, -забрана на храна и спиење, -изложување на ниски температури.	-застрашување со уцена, -рекетирање, -ограничување на движење, -наведување на користење на психоактивни супстанци, -вклучување во секти, -занемарување.	-сериозни закани за животот, -изживување на група над поединец / група, -дискриминација -организирање на затворени групи(кланови), -навреди и вознемирување врз дискриминаторска основа. -исклучување од групата врз дискриминаторска основа, -навреди и вознемирување врз дискриминаторска основа.	-заведување од страна на возрасни, -подведување, -злоупотреба намоќта, -наведување, -изнудување и принудување на сексуална активност, -силување, -полов напад врз дете кое не навршило 14 години, -задоволување на полови нагони пред друг, -обњуба со злоупотреба на положба	-дистрибуирање или објавување на приватни снимки и слики без согласност -снимање на вулгарни и насилни сцени кои масовно се дистрибуирани, -прикажување напорнографски материјал, -производство и дистрибуција на порнографски материјал.

VI. ФОРМИ НА НАСИЛСТВО ОД ПРВО И ВТОРО НИВО И ИНТЕРВЕНЦИИ

Член (6)

Кога станува збор за инцидент на насилство, без значајни последици, кој се случува прв пат и е на прво ниво, вработениот кој го прекинал насилството не е обврзан да го повика контакт лицето за пријавување на насилството туку сам треба да ја смири ситуацијата. Во случај да процени дека не може самостојно да влијае или ситуацијата почнува повторно да ескалира, ќе го повика контакт лицето.

На прво ниво раководителот на паралелката самостојно презема активности во соработка со родителите, во смисла на поинтензивна воспитна работа со ученикот, групата на ученици или со паралелката и уредно водење на евиденција за преземените мерки.

Кога станува збор за инцидент на насилство од второ ниво вработениот кој го прекинал насилството е должен да го извести / повика контакт лицето за пријавување на насилството, кое може, во зависност од ситуацијата, да го извести директорот дека има потреба од вклучување на надворешни субјекти(претставници од други институции).

Пред да се повикаат други институции задолжително се известува директорот на училиштето, кој го одобрува вклучувањето на надворешните субјекти, освен во случаите кога поради итност мора веднаш да се повика полиција или здравствена служба.

На второ ниво, раководителот на паралелката презема активности во соработка со стручен соработник од училиштето (психолог, педагог, специјален едукатор и рехабилитатор - дефектолог) и / или со директорот, со задолжително учество на родителите, во смисла на интензивна воспитна работа со ученикот, групата на ученици или со паралелката и уредно водење на евиденција за договорените и преземените мерки.

Доколку мерките не се делотворни, ќе се преземат активности за постапка на изрекување на педагошки мерки, во согласност со Законот за средното образование.

VII. ФОРМИ НА НАСИЛСТВО ОД ТРЕТО НИВО И ИНТЕРВЕНЦИИ

Член (7)

Кога станува збор за инцидент на насилство од трето ниво вработениот кој го прекинал насилството е должен да го повика контакт лицето за пријавување на насилството.

На трето ниво активностите и мерките ги презема директорот на училиштето во соработка со стручниот соработник од училиштето (психолог, педагог, специјален едукатор и рехабилитатор - дефектолог), со задолжително вклучување на родителите и надлежни органи, организации и служби (полиција, центар за социјална работа, здравствена установа и други).

Пред да повика други институции контакт лицето задолжително го известува директорот на училиштето, освен во случаите кога поради итност мора веднаш да се повика полиција или здравствена служба.

На ова ниво задолжително се спроведува воспитна работа со интензитет прилагоден на потребите на ученикот, како и преземање активности од постапката за изрекување на педагошки мерки, во согласност со Законот за средното образование.

VIII. ДОЛЖНОСТИ НА СИТЕ ВРАБОТЕНИ ВО УЧИЛИШТЕТО

Член (8)

Во случај на насилство меѓу учениците во училиштето, сите вработени се должни:

- **да побараат од учесниците во конфликтот веднаш да го прекинат насилното однесување, со решителен, но мирен глас;**
- **да ги разделат учениците, да го спречат меѓусебниот физички контакт или насилно однесување;**
- **од останатите ученици да побараат да се оддалечат, користејќи при тоа мирен, но решителен тон;**
- **да се пружи помош на повредениот ученик;**
- **да се известат раководителот на паралелката и контакт лицата.**

IX. ЗАШТИТА ОД НАСИЛСТВО И ПРОМЕНА НА ОДНЕСУВАЊЕТО НА СТОРИТЕЛОТ

Член (9)

По смирувањето на ситуацијата и добивањето информации од разговорите со сите вмешани и сведоци на насилството, училиштето одлучува дали и кои мерки на заштита ќе се спроведат.

Член (10)

Планот за заштита на ученикот жртва и промена на однесување на сторителот може да вклучува:

- **психо - социјална поддршка на жртвата од страна на стручните соработници;**
- **мерки за физичко одделување на жртвата од сторителот;**
- **мерки за промена на однесувањето на сторителот кои вклучуваат психо - социјална поддршка и упатување на родителот на психосоцијално советување во надлежната установа;**
- **мерки за физичко одделување на жртвата;**
- **мерки за промена на однесувањето на сторителот (доколку е ученик): преместување во друга паралелка, учење од дома (во исклучителни ситуации и согласност на родител) и ограничување на вклученост во воннаставни активности или училишни настани;**
- **педагошки мерки кон сторителот согласно Законот за средно образование;**
- **преместување на сторителот во друго училиште;**
- **мерки за поддршка на набљудувачите или сведоците.**

Член (11)

Сите мерки кои се однесуваат на жртвата мора да се донесат со нејзино вклучување, согласување и земање предвид на нејзините желби и потреби.

Родителите / старателите на жртвата и на сторителот се вклучуваат во изработка на планот за заштита на ученикот жртва и промена на однесувањето на сторителот, секогаш кога тоа не е спротивно на принципот на најдобар интерес на детето.

X. ЕВИДЕНЦИЈА НА СИТУАЦИИ НА НАСИЛНО ОДНЕСУВАЊЕ

Член (12)

Училиштето води евиденција за ситуациите на насилство.

Контакт лицата се должни да го евидентираат секој случај на насилство над ученик во Формулар за евиденција на насилство според Правилникот за начинот за пријавување и заштита на ученик - жртва на која било од формите на насилство, злоупотреба и занемарување со дел. број 18-10074/2 од 17.07.2025 година од Министерството за образование и наука.

Во Формуларот се евидентираат случаите на насилство од прво ниво, кои се повторуваат и случаите од второ и трето ниво.

За случаите од прво ниво, доколку не е вклучено контакт лицето за насилство, евиденцијата и водењето на разговори ја прави раководителот на паралелката, односно одговорниот наставник.

XI. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член (13)

Целокупната документација за случаите на насилно однесување на ученикот жртва и ученикот сторител се чува кај стручната служба на училиштето, четири години по завршувањето на средното образование и мора да биде заштитена од било каков вид на злоупотреба.

Член (14)

Училиштето е должно секогаш кога има потреба, да соработува со институциите на системот со цел поуспешна координација на активностите.

Член (15)

Ова Упатство влегува во сила со денот на неговото донесување.

Училиштен одбор при Средното градежно-
гимназиско училиште на Град Скопје
„Здравко Цветковски" - Скопје
Претседател, Феми Јусуфи